

I erklæringens andet afsnit bemærker konferencen sig, at Danmark erklærer, at dansk deltagelse i tiltag eller retsakter med grundlag i den såkaldte solidaritetsbestemmelse i TEUF art. 188R (art. 222) vil ske i overensstemmelse med de dele af protokollen vedrørende Danmark, som angår det retlige forbehold og forsvarsforbeholdet.

Adgang til at omdanne det retlige forbehold

Bestemmelsen i protokollens artikel 8 er ny. Den giver Danmark adgang til ensidigt at bestemme – i overensstemmelse med sine forfatningsmæssige bestemmelser – at det nugældende retlige forbehold erstattes af et forbehold, som vil dække det samme sagsområde, men hvor retsvirkningerne af forbeholdet vil være anderledes. Bestemmelsen giver ikke Danmark nogen pligt til at udnytte denne mulighed. I protokollens præambel noteres det imidlertid, at man fra dansk side har givet udtryk for, at man agter at benytte sig af denne mulighed, når det er muligt.

Hvis Danmark ønsker helt at ophæve det retlige forbehold i stedet for at omdanne det, består denne mulighed fortsat, jf. protokollens artikel 7, der videreføres uændret. Hvis forbeholdet omdannes efter artikel 8, kan det omdannede forbehold fortsat senere opgives efter reglerne i protokollens artikel 7.

Under alle omstændigheder gælder, at en ophævelse eller en omdannelse af det danske retlige forbehold kræver en dansk folkeafstemning herom.

De nærmere regler, der i givet fald vil gælde under et omdannet forbehold, fremgår af et bilag til protokollen. Bestemmelserne i bilaget er inspireret af det forbehold, som Storbritannien og Irland allerede har vedrørende retlige og indre anliggender, og som er opretholdt ved en tilpasset protokol til Lissabon-traktaten. Ordningen betegnes som en tilvalgsordning (på engelsk: »opt-in«), og består i en ret til, når et forslag til ny retsakt fremlægges, at vælge at deltage i vedtagelsen af retsakt og dermed blive bundet af den. Det er også muligt efter vedtagelsen at vælge at blive omfattet af retsakt på lige fod med de øvrige medlemslande, selv om man ikke har deltaget i vedtagelsen af retsakt.

Selve tilvalgsordningen fremgår af artikel 3 og 4 i bilaget. Efter artikel 3 kan Danmark, inden tre måneder efter, at et forslag eller initiativ inden for retlige og indre anliggender er forelagt Rådet,

meddele Rådets formand, at det ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af den foreslåede foranstaltning. Lige som tilfældet er for den britisk/irske ordning fremgår det af stk. 2, at hvis en manglende vedtagelse af foranstaltninger beror på Danmarks holdning, kan Rådet til syvende og sidst vedtage foranstaltningen uden Danmark. Danmark er i så tilfælde ikke bundet af vedtagelsen.

Danmark har også adgang til efterfølgende at tilvælge en retsakt, jf. artikel 4. På samme måde som for Storbritannien og Irland skal denne tilvalgsret ske i overensstemmelse med reglerne for optagelse af nye medlemmer i et forstærket samarbejde i TEUF art. 280F, stk. 1 (art. 331, stk. 1). Dette indebærer, at Kommissionen, og eventuelt i sidste instans Rådet, skal påse, at de nødvendige betingelser for deltagelse er opfyldt.

I bilagets artikel 8 fastslås, at hvor Danmark tilvælger en foranstaltning, finder traktatens relevante bestemmelser anvendelse for Danmark med hensyn til at deltage i den pågældende foranstaltning. Det betyder, at alle traktatens regler vil gælde for Danmark i relation til den pågældende retsakt, f.eks. reglerne om Kommissionens beføjelser til at påse, at medlemslandene overholder deres forpligtelser, og reglerne for Domstolens virksomhed.

Artikel 6 indeholder et særligt regelsæt for foranstaltninger, der er en videreudbygning af Schengen-reglerne. Her skal Danmark tilvælge den pågældende retsakt inden tre måneder efter, at et forslag eller initiativ er fremlagt for Rådet. Hvis foranstaltningen ikke tilvælges inden for dette tidsrum, skal den tilvælges senest seks måneder efter foranstaltningens vedtagelse. Tilvælger Danmark ikke senest på dette tidspunkt en foranstaltning, der er en videreudbygning af Schengen-samarbejdet, gælder ganske som nu, at de øvrige berørte medlemslande og Danmark overvejer, hvilke passende skridt der skal tages.

Artikel 6, stk. 2, indeholder en særregel, der indebærer, at tilvalg til en foranstaltning, der er en udbygning af Schengen-reglerne, altid skal anses som tilvalg af ethvert yderligere forslag eller initiativ til udbygning af denne foranstaltning, forudsat at forslaget eller initiativet ligeledes er en udbygning af Schengen-samarbejdet. Tilvalget i relation til udbygning af Schengen-samarbejdet er således lidt mere videregående end tilvalget inden for resten af området for retlige og indre anliggender.